

דְּכַתִּיב, (ישעיה ל"ג) קוֹצִים בְּסוּחִים בְּאֵשׁ יִצְתּוּ.

אָמַר ר' יְהוּדָה, מִכָּאן לְמִדְנֵי רַחֲמָנֵינוּ שֶׁל מָקוֹם
עַל הָרְשָׁעִים, וְכַתִּיב, וְהִנֵּה הַסֶּנֶה בּוֹעֵר
בְּאֵשׁ, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין בְּרְשָׁעִים, וְהַסֶּנֶה אֵינָנו
אוֹכְלִי, (לַעֲשׂוֹת) אֵין בָּהֶם כְּלִיָּה. בּוֹעֵר בְּאֵשׁ, עַל כָּל
פְּנִיִם רָמוּז, לְאֵשׁ שֶׁל גִּיהֵנָם. אֲבָל הַסֶּנֶה אֵינָנו אוֹכְלִי,
לְהִיזוֹת בָּהֶם כְּלִיָּה.

דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יי' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ. מֵאֵי
טַעֲמָא לְמִשָּׁה בְּלִבַּת אֵשׁ, וְלִשְׂאֵר נְבִיאִים
לֹא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא מִשָּׁה כְּשֵׁאר נְבִיאִים.
דְּתַנּוּ, מֵאֵן דְּקָרִיב לְאִשָּׁא בֵּיה אֲתוּקַד, וּמִשָּׁה קָרִיב
לְאִשָּׁא וְלֹא אֲתוּקַד. וְכַתִּיב, (שְׁמוֹת כ') וּמִשָּׁה נִגַּשׁ אֶל
הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים. וְכַתִּיב, וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יי'
אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת
אֵשׁ, מֵהַ טַעֲמֵי לְמִשָּׁה בְּלִבַּת אֵשׁ
וְלִשְׂאֵר הַנְּבִיאִים לֹא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
אֵין מִשָּׁה כְּשֵׁאר הַנְּבִיאִים. שְׂשֻׁנֵינוּ, מִי
שֶׁקָּרַב לְאֵשׁ, בְּהַ נִשְׂרָף, וּמִשָּׁה קָרִיב
לְאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרָף, שְׂכַתוּב (שְׁמוֹת כ') וּמִשָּׁה
נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים,
וְכַתוּב וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ
מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה.

לְהִיזוֹת בְּסֶנֶה, כְּמוֹ זֶה שְׂכַתוּב (ישעיה ל"ג)
קוֹצִים בְּסוּחִים בְּאֵשׁ יִצְתּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן לְמִדְנֵי רַחֲמָנֵינוּ
שֶׁל מָקוֹם עַל הָרְשָׁעִים, שְׂכַתוּב וְהִנֵּה
הַסֶּנֶה בּוֹעֵר בְּאֵשׁ - לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין
בְּרְשָׁעִים. וְהַסֶּנֶה אֵינָנו אוֹכְלִי - (לַעֲשׂוֹת) אֵין
בָּהֶם כְּלִיָּה. בּוֹעֵר בְּאֵשׁ - עַל כָּל פְּנִיִם,
רָמוּז לְאֵשׁ שֶׁל גִּיהֵנָם. אֲבָל הַסֶּנֶה אֵינָנו
אוֹכְלִי - לְהִיזוֹת בָּהֶם כְּלִיָּה.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר, הָאִי דְמוֹשֶׁה, אֵיךְ לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ
 בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה, עַל מַה כְּתִיב, כִּי מִן הַמַּיִם
 מִשִּׁיתְהוּ. מָאן דְּאֶתְמַשְׁדַּךְ מִן מֵיא, (דִּנְיָא עֲלָאָה) לֹא
 דְחִיל מְנוּרָא. דִּתְנִינָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַתְרַךְ
 דְּאֶתְגְּזַר מוֹשֶׁה, לֹא אֶתְגְּזַר בְּרַךְ נֶשׁ אַחֲרָא. אָמַר רַבִּי
 יוֹחָנָן, בַּעֲשָׂרָה דְרָגוֹן אֲשֶׁתְּכֻלָּל. דְּכְתִיב, (במדבר י"ב)
 בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא נֶאֱמָן בֵּיתִי. זַכָּאָה
 חוֹלְקִיהּ דְּבַר נֶשׁ, דְּמַרְיָה אֲסַהִיד כְּדִין עֲלוּי.

אָמַר רַב דִּימִי, וְהָא כְּתִיב (דברים ל"ד) וְלֹא קָם נְבִיא
 עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹשֶׁה. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
 לׁוֹי, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמוֹת הָעוֹלָם קָם,
 וּמְנוּ בַלְעָם. אָמַר לִיהּ, וְדַאי שְׁפִיר קַאמְרַת,
 אֲשֶׁתִּיק. כִּד אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אַתּוּ,
 שְׂאִילוּ קַמִּיהּ הָאִי מְלָה.

לשון הקודש

חֲלָקוּ שֶׁל הָאִישׁ שְׂאֵדוֹנוּ מַעִיד עָלָיו כֶּף.
 אָמַר רַב דִּימִי, וְהָרִי כְּתוּב (דברים לד) וְלֹא
 קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹשֶׁה. וְאָמַר רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל
 בְּאֻמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיְהוּ? בַלְעָם. אָמַר
 לוֹ, וְדַאי יִפְהּ אֲמַרְתְּ. שְׁתַּק. כְּשֶׁפֶּא רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, כָּאוּ וְשְׂאִלוּ לְפָנָיו דְּבַר
 זֶה.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר, זֶה שֶׁל מוֹשֶׁה, יֵשׁ
 לְהַסְתַּכְּלָ בּוֹ בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה עַל מַה
 כְּתוּב כִּי מִן הַמַּיִם מִשִּׁיתְהוּ. מִי שְׁנַמְשַׁד
 מִן הַמַּיִם, וְדִין עֲלִיוֹן לֹא פוֹחַד מֵאֵשׁ.
 שְׁשִׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִמְּקוֹם שְׁנַגְזַר
 מוֹשֶׁה לֹא נִגְזַר אִישׁ אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
 בַּעֲשָׂר דְרָגוֹת נִתְקַן, שְׁכַתּוּב (במדבר יב) בְּכָל
 בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא נֶאֱמָן בֵּיתִי. אֲשֶׁרִי

פָּתַח וְאָמַר, קוֹטִיפָא דְקַרְנָנְטִי, אֶתְעַרְבָא
 בְּאַפְרָסְמוֹנָא טָבָא חַס וְשְׁלוֹם. אֱלֹא,
 וְדָאִי כֶּךָ הוּא, בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמְנֹו בְּלָעָם.
 מֹשֶׁה עוֹבְדוֹי לְעֵילָא, וּבְלָעָם לְתַתָּא. מֹשֶׁה,
 אֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא דְמַלְכָּא עֲלָאָה לְעֵילָא.
 וּבְלָעָם, אֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִתְרִין תַּתְּאִין דְּלֹא קַדִּישִׁין
 לְתַתָּא. וּבַהֲהוּא גְּוֹנָא מִמָּשׁ כְּתִיב, (יהושע י"ג) וְאֵת
 בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסִם הֲרִגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב.
 וְאִי סְלִקָּא דְעֶתְדָּ דְיִתִּיר, זִיל שְׂאִיל לְאַתְנִינָה. אָתָּא
 רַבִּי יוֹסִי, וְנָשַׁק יְדָוִי, אָמַר, הָא חֲמִידָא (נ"א סְמָרָא)
 דְּלִכְּפֵי נַפְק לְבַר.

דְּהַכָּא מִשְׁמַע, דְּאִית עֲלָאִין וְתַתְּאִין, יְמִינָא
 וְשְׂמָאלָא, רַחְמֵי וְדִינָא, יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. יִשְׂרָאֵל, מִשְׁתַּמֵּשִׁין בְּכִתְרִין עֲלָאִין
 קַדִּישִׁין. עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּכִתְרִין תַּתְּאִין

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסִם הֲרִגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בַּחֶרֶב. וְאִם עוֹלָה עַל דְּעֶתְדָּ דְיִתִּיר, לֶךְ
 שְׂאֵל אֶת אֲתוֹנּוֹ. בְּאֵי רַבִּי יוֹסִי וְנָשַׁק יְדָוִי.
 אָמַר, הֲרֵי הַחֲמִידָה (ה"ח) שְׂפַלְבֵי יָצֵא
 הַחוּצָה.

שְׂפָרָה מִשְׁמַע, שְׂנִישׁ עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים,
 יְמִין וְשְׂמָאל, רַחְמִים וְדִין, יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמֵּשִׁים

פָּתַח וְאָמַר, אֶשְׁכּוּל שֶׁל זַפְתָּ, וְיִתְעַרַב
 בְּאַפְרָסְמוֹן טוֹב? חַס וְשְׁלוֹם! אֱלֹא וְדָאִי
 כֶּךָ הוּא, בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיָּהוּ?
 בְּלָעָם. מֹשֶׁה מַעֲשִׂיו לְמַעְלָה, וּבְלָעָם
 לְמַטָּה. מֹשֶׁה הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִתְרַת הַמַּלְאָךְ
 הָעֲלִיּוֹן שְׁלִמְעֵלָה, וּבְלָעָם הִשְׁתַּמֵּשׁ
 בְּכִתְרִים תַּתְּוֹנִים לֹא קְדוּשִׁים לְמַטָּה.
 וּבְאוֹתָהּ עוֹרָה מִמָּשׁ כְּתוּב, (יהושע יג) וְאֵת

דָּלָא קְדִישִׁין. אֵלִין דִּימִינָא, וְאֵלִין דְּשִׁמְאֵלָא, וְעַל
כָּל פְּנִים, מִתְּפָרְשִׁין נְבִיאֵי עֲלָאֵי מִנְּבִיאֵי תַתָּאֵי.
נְבִיאֵי דְקוּדְשָׁא, מִנְּבִיאֵי דְלָאוּ דְקוּדְשָׁא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פְּגוּזָא דְהוּהוּ (דף כ"ב ע"א) מִשָּׁה,
פְּרִישׁ מִכָּל נְבִיאֵי, בְּנִבּוּאָה קְדִישָׁא עֲלָאָה.
כַּד הָוָה בְּלָעָם, פְּרִישׁ מִשָּׂאָר נְבִיאֵי וַחֲרָשֵׁי, בְּנִבּוּאָה
דְּלָאוּ קְדִישָׁא לְתַתָּא. וְעַל כָּל פְּנִים מִשָּׁה הָוָה
לְעֵילָא, וּבְלָעָם לְתַתָּא, וּבְכַמָּה דְרַגִּין וְדְרַגִּין
מִתְּפָרְשִׁין בִּינֵיהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁה הָוָה
מְהַרְהַר וְאוֹמֵר, שָׁמָּא חֵם וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל
יָכְלוּ בְּהָאֵי עֲבוּדָה קָשָׁה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיֵּרָא
בְּסִבְלוֹתָם. לְפִיכָךְ, וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יי' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ
וְגו', וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֶּנֶה בּוֹעֵר בְּאִשׁ וְגו'. כְּלוּמַר,

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וּמִכְשָׁפִים בְּנִבּוּאָה לֹא קְדוּשָׁה לְמִטָּה.
וְעַל כָּל פְּנִים מִשָּׁה הִיָּה לְמַעְלָה, וּבְלָעָם
לְמִטָּה, וּבְכַמָּה דְרַגּוֹת וְדְרַגּוֹת מִפְּרִידוֹת
בִּינֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁה
הִיָּה מְהַרְהַר וְאוֹמֵר, שָׁמָּא חֵם וְשָׁלוֹם
יִשְׂרָאֵל יָכְלוּ בְּעֲבוּדָה הַקָּשָׁה הַזֹּה, זְהוּ
שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכָךְ – וַיֵּרָא
מִלְּאֲךָ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ וְגו', וַיֵּרָא וְהִנֵּה

בְּכַתְרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים – עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים לֹא
קְדוּשִׁים. אֵלָה שֶׁל יָמִין, וְאֵלָה שֶׁל שְׂמָאל.
וְעַל כָּל פְּנִים נִפְרָדִים נְבִיאִים עֲלִיוֹנִים
מִנְּבִיאִים תַּחְתּוֹנִים, נְבִיאֵי קִדְשׁ
מִנְּבִיאִים שְׂלֵא מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִשָּׁה נִבְדָּל
מִכָּל הַנְּבִיאִים בְּנִבּוּאָה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה,
כַּד הָיָה בְּלָעָם נִבְדָּל מִשָּׂאָר הַנְּבִיאִים

מִשׁוּעָבָדִים הֵם בַּעֲבוּדָה קָשָׁה, אֲבָל וְהִסְנֶה אֵינְנוּ
אֲבָל. וּכְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
פְּרִישׁ לֹון מִכָּל עַמּוּן, וְקָרָא לֹון בְּנִין, דְּכַתִּיב (דברים
י"ד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרֻשֵׁת וְאָרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יי' (שמות
י') וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב
בְּאֵל שַׁדַּי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (ישעיה כ"ו) בְּטַחוּ בַיְיָ
עַדִּי עַד כִּי בִיָּה יי' צוּר עוֹלָמִים. בְּטַחוּ בַיְיָ, כֹּל
בְּנֵי עֲלָמָא בַעֲיִין לְאַתְתַּקְפָּא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְלִמְתוּי רַחֲצֵנוּ דְלַחֹן בֵּיהּ.

אִי הָכִי מַהוּ עַדִּי עַד. אֲלָא, בְּנִין דִּיהֵא תְקַפָּא
דְּבַר נָשׁ, בְּאַתַּר דְּאִיהוּ קִיּוּמָא וְקִשׁוּרָא דְכֻלָּא,
וְאִקְרִי עַד, וְהָא אוּקְמוּהָ, כְּמַה דְאַתְתַּקְפָּא אֲמַר, (בראשית

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

ה' וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב
בְּאֵל שַׁדַּי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (ישעיה כו)
בְּטַחוּ בַה' עַדִּי עַד כִּי בִיָּה ה' צוּר עוֹלָמִים.
בְּטַחוּ בַה' - כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִים
לְהַתְחַזֵּק בְּקוּדֶשׁ-בְּרִיךְ-הוּא וְלַהֲיוֹת
בְּטַחוּנָם בּוּ.

אִם כֵּן, מַהוּ עַדִּי עַד? אֲלָא בְּשִׁבִיל
שִׁיחִיָּה הַתְּקַפָּא שֶׁל הָאָדָם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא

הִסְנֶה בְּעַר בְּאֵשׁ וְגו'. כְּלוּמַר, מִשְׁעָבָדִים
הֵם בַּעֲבוּדָה קָשָׁה, אֲבָל וְהִסְנֶה אֵינְנוּ
אֲבָל. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַבְּדִילִם מִכָּל הָעַמִּים וְקָרָא לָהֶם
בָּנִים, שְׁכַתוּב (דברים י) בָּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרֻשֵׁת וְאָרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי

מ"ט) בַּבֶּקֶר יֹאכַל עֵד. וְהָאֵי עֵד, אֶתֶר דְּאַחִיד לְכָל
סְטָרִין, לְסִטְרָא דָא, וְלְסִטְרָא דָא, לְאַתְקִימָא,
וְלְאַתְקִשְׂרָא קִשְׂרָא, דִּי לָא תַעֲדִי.

וְהָאֵי עֵד, תִּיאַוּבְתָּא דְכֻלָּא בֵּיה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
עַד תַּאֲוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. מָאן אֵינּוּן גְּבַעוֹת
עוֹלָם. אֵלִין אֵינּוּן תַּרִּין אִמְתָּן נּוֹקְבִי, יוֹבֵל, וְשִׁמְטָה,
דְּאַקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם. עוֹלָם: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים
ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. (יוֹבֵל וְשִׁמְטָה כָּל חַד מִנְהוֹן אִקְרִי
עוֹלָם וְאֵלִין אִקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם)

וְתִיאַוּבְתָּא דִּילְהוֹן בְּהָאֵי עֵד, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְכָל
סְטָרִין. (מָאֵי טַעְמָא) תִּיאַוּבְתָּא
דִּיּוֹבֵלָא לְגַבֵּי דְעַד, לְאַעְטְרָא לִיָּה, וְלִנְגֻדָא עָלֶיהָ
בְּרַבָּאן, וְלְאַרְקָא עָלֶיהָ מִבוּעֵין מְתִיקִין, הָדָא הוּא
דְכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג') צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁנַקְרָאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. עוֹלָם, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם.
וְיֹבֵל וְשִׁמְטָה, כָּל אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא עוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים גְּבַעַת
עוֹלָם.

וְתִשׁוּקָתָם בְּעַד הַזֶּה, שֶׁהוּא קִיּוּם שֶׁל
כָּל הַצְּדִדִים. וְמֵה הַטַּעַם תִּשׁוּקַת הַיּוֹבֵל אֶל
עַד, לְעַטְרֵי אוֹתוֹ וְלְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּרָכוֹת,
וְלְהַרְיֵק עָלָיו מַעֲיֵנוֹת מְתוּקִים. זֶהוּ
שְׂכַתוֹב (שִׁיר א) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן

קִיּוּם וְקִשׁוּר שֶׁל הַכֹּל, וְנִקְרָא עֵד, וְהָרִי
פְּרֻשׁוֹה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר בַּבֶּקֶר יֹאכַל עֵד.
וְעַד, זֶה מְקוֹם שְׁאֲחוּז לְכָל הַצְּדִדִים, לְצַד
זֶה וְלְצַד זֶה, לְהַתְקִים וְלִקְשֵׁר קִשְׁרֵי שְׂלָא
זִיּוּן.

וְהַ"עֵד" הַזֶּה תִּשׁוּקַת הַכֹּל בּוֹ, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (בראשית מט) עַד תַּאֲוֹת גְּבַעַת עוֹלָם.
מִי הֵם גְּבַעַת עוֹלָם? אֵלֶּה הֵם שְׂתֵי
הָאִמְהוֹת הַנִּקְבּוֹת, יוֹבֵל וְשִׁמְטָה,

שְׁלֹמֹה בַעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לוֹ אָמוֹ. תִּיאֹבְתָא
 דְשִׁמְטָה, לְאֵתְבָרְכָא מִיָּה, וְלֵאֲתִנְתָּרָא מִיָּה. וְדַאי
 הָאִי עַד תְּאֵוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם אִיהוּ.

בְּגִין כֵּךְ, בְּטַחוּ בֵּינִי עֲדֵי עַד, דְּהָא מִתְפָּן וְלַעֲיִלָא,
 אֲתָר טָמִיר (הוּא) וְגַנְיֵי אִיהוּ, דְּלֵא יָכִיל
 לְאֵתְדַבְּקָא. אֲתָר הוּא, דְּמִיָּה נִפְקוּ וְאֲעֻטְיִירוּ
 עַלְמִין, דְּדָא הוּא דְכִתְיִב, כִּי בֵּיה יֵי צוּר עוֹלָמִים
 וְהוּא אֲתָר גְּנִיז וְסִתִּים, וְעַל דָּא בְּטַחוּ בֵּינִי עֲדֵי עַד,
 עַד הָבָא אִית רִשׁוּ לְכָל בְּר נָש לְאִסְתְּפִלָּא בֵּיה,
 מִכָּאן וְלְהֵלְאָה, לִית לִיה רִשׁוּ לְבַר נָש לְאִסְתְּפִלָּא
 בֵּיה, דְּהָא אִיהוּ גְנִיז מִכָּלָא, וּמֵאן אִיהוּ יָה יְהוּדָה.
 דְּמִתְפָּן אֲעֻטְיִירוּ עַלְמִין בְּלָהוּ, וְלִית מָאן דְּקָאִים
 עַל הַהוּא אֲתָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קְרָא אוֹכַח עָלֶיהָ, דְכִתְיִב, (דברים

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

בְּיָה ה' צוּר עוֹלָמִים. וְהוּא מְקוּם גְּנוּז
 וְסִתוּם, וְעַל זֶה בְּטַחוּ בְּה' עֲדֵי עַד. עַד
 כָּאֵן יֵשׁ רִשׁוֹת לְכָל אָדָם לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ,
 מִכָּאן וְהֵלְאָה אֵין רִשׁוֹת לְאָדָם לְהִסְתַּפֵּל
 בּוֹ, שְׁהֲרִי הוּא גְנוּז מִכָּפֵל, וּמִי הוּא יָה?
 יְהוּדָה. שְׁמִשָּׁם הַצְּטִירוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין
 מִי שְׁעוּמֵד עַל אוֹתוֹ מְקוּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּתוּב מוֹכִיחַ עָלָיו,

בַּמִּלָּךְ שְׁלֹמֹה בַעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לוֹ אָמוֹ.
 תְּשׁוּקַת הַשְּׁמֵטָה לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ וְלִהְיוֹת
 מְאִירָה מִמֶּנּוּ. וְדַאי שְׁעַד זֶה הוּא תְּאֵוֹת
 גְּבַעַת עוֹלָם.

מִשׁוּם כֵּךְ, בְּטַחוּ בְּה' עֲדֵי עַד, שְׁהֲרִי
 מִשָּׁם וְלִמְעַלָּה מְקוּם טָמִיר (וְהוּא) וְגַנְיֵי הוּא,
 שְׁלֵא יָכִיל לְהִתְדַבְּק. מְקוּם הוּא שְׁמִמֶּנּוּ
 יֵצֵאוּ וְהַצְּטִירוּ הָעוֹלָמוֹת, וְהוּ שְׁכִתוּב כִּי

(ד) **כִּי שָׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו'.** עַד הִכָּא אֵית
רְשׁו לְדַבְר נָשׁ לְאַסְתִּכְלָא, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה לִית מָאן
דִּיכִיל לְמִיקָם עָלֵיהּ.

דְּבַר אַחַר בְּטַחוּ בֵּינִי עֲדֵי עַד, כָּל יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ,
בְּעֵי לְאַתְתְּקַפָּא בֵּיהּ בְּקוֹדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,

(דְּהַכִּי אָמַר דָּוִד (תהלים כ"ה) אֱלֹהֵי בְּךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצּוּ אוֹיְבֵי לִי)

וּמָאן דְּשִׁוֵּי בֵּיהּ, בְּטַחוּנִיה וְתוֹקְפִיה בְּדָקָא יְאוּת,
לֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיהּ, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא. (דְּהַכִּי אָמַר

דָּוִד (תהלים כ"ה) אֱלֹהֵי בְּךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצּוּ אוֹיְבֵי לִי) **דְּכָל מָאן**

דְּשִׁוֵּי תוֹקְפִיה בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, אֲתַקְיִים בְּעֲלָמָא.

מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּעֲלָמָא, בְּשִׁמְיָה קְדִישָׁא

אֲתַקְיִים. הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (ישעיה כ"ו) **כִּי בִּיהּ**

יְי' (דף כ"ב ע"ב) צוּר עוֹלָמִים: צִיִּיר עֲלָמִין. דְּהָא בְּתַרְיִן

אֲתַוּוֹן, אֲתַבְּרוֹן עֲלָמִין, עֲלָמָא דִּין, וְעֲלָמָא דְאַתִּי.

לשון הקודש

לְהַרְע לֹו כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. (שְׂפָר אָמַר דָּוִד,
תהלים כה) אֱלֹהֵי בְּךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצּוּ אוֹיְבֵי
לִי שְׂכָל מִי שְׂשָׁם תְּקַפּוּ בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ,
מִתְקִים בְּעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהָעוֹלָם מִתְקִים
בְּשֵׁמו הַקְּדוּשׁ. זֶהוּ שְׂכָתוּב כִּי בִּיהּ ה'ִ
צוּר עוֹלָמִים, צִיִּיר הָעוֹלָמִים. שְׂהָרִי
בְּשִׁתֵּי אוֹתִיוֹת נִבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם
הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא

שְׂכָתוּב (דברים ד) **כִּי שָׁאַל נָא לְיָמִים**
רִאשׁוֹנִים וְגו'. עַד פָּאן יֵשׁ רְשׁוֹת לְאַדָּם
לְהַסְתְּכָל, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אֵין מִי שְׂיִכּוּל
לְעַמֵּד עָלָיו.

דְּבַר אַחַר בְּטַחוּ בְּה' עֲדֵי עַד – כָּל
יְמֵי הָאָדָם צְרִיד לְהַתְתַּחֲוֶק בְּקְדוּשׁ –
בְּרוּךְ-הוּא, וְשְׂפָר אָמַר דָּוִד, (תהלים כה) אֱלֹהֵי בְּךָ
בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצּוּ אוֹיְבֵי לִי וּמִי שְׂשָׁם בּו
בְּטַחוּנּוּ וְתַקְפּוּ בְּרָאוּי, לֹא יִכּוּלִים

עֲלֵמָא דָּא, בְּדִינָא אֲתִבְרִי, וְעַל דִּינָא קִיִּימָא, הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א') בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. מָאִי
 טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְנַהְגִּין בְּנֵי נָשָׂא בְּדִינָא, וְלֹא יִפְקֹון
 מֵאֲזַרְחָא לְבַר.

תָּא תְּזִי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גְּזִירַת דִּינָא
 דְּקִיִּימָא עָלֶיהָ, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (שמות ה') וַיֵּשֶׁב
 מֹשֶׁה אֶל ה', וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, בְּאֶלֶף דָּלָת נוֹן יו"ד.
 חֲמִי תוּקְפָא דְּמֹשֶׁה, בְּשִׁירוֹתָא דְּנְבִיאוּתִיהָ, לָא נָח
 רוּחִיהָ בְּהַאי אֲתֵר, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָּה חֲרַעְתָּה לְעַם
 הַזֶּה וְגו', וּמָאִז בָּאתִי אֶל פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ חֲרַע
 לְעַם הַזֶּה וְהֵצֵל לֹא הֵצֵלְתָּ אֶת עַמְּךָ. מָאִן הוּא
 דִּיִּימָא כְּדִין, אֶלָּא מֹשֶׁה, דִּידַע, דְּהָא דְרִנָּא אֲחֵרָא
 עֲלָאָה זְמִין לִיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁירוֹתָא דְּאֲתִיְהִיב לִיהָ בֵּיתָא,

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

תְּקִפּוּ שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁית נְבוֹאָתוֹ, לֹא
 נָחָה רוּחוֹ בְּמָקוֹם הַזֶּה, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָּה
 חֲרַעְתָּה לְעַם הַזֶּה וְגו', וּמָאִז בָּאתִי אֶל
 פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ חֲרַע לְעַם הַזֶּה וְהֵצֵל
 לֹא הֵצֵלְתָּ אֶת עַמְּךָ. מִי הוּא שֵׁיִאמַר כֵּן?
 אֶלָּא מֹשֶׁה, שֵׁיִדַע שְׁדַרְגָּה אַחֲרַת עֲלִיּוּנָה
 מְעַתְּדַת לוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּרֵאשִׁית שְׁנַתָּן לוֹ

בְּדִין, וְעַל דִּין עוֹמֵד, זְהוּ שְׁכַתוּב
 בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. מַה הַטַּעַם? כְּדִי
 שִׁינַהְגִּין בְּנֵי אָדָם בְּדִין, וְלֹא יֵצְאוּ
 מִהַדְרֵךְ הַחוּצָה.

בַּא רָאָה, כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה,
 גְּזִירַת הַדִּין שְׁעוֹמְדַת עָלָיו. מַה כְּתוּב
 לְמַעְלָה? (שמות ה') וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר
 אֲדֹנָי, בְּאֶלֶף דָּלָת נוֹן יו"ד. רָאָה

פָּקִיד לָהּ, כְּבֵר נֶשׁ דְּפָקִיד לְבֵיתֶיהָ, וְאָמַר כָּל מָאן
 דְּבַעֵי בְּלֹא דְחִילוּ. אוֹף תְּכִי מִשָּׁה, לְבֵיתֶיהָ קֹאמֵר,
 וְלֹא דְחִיל.

דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, גְּזִירַת דֵּינָא, (בְּגִין כַּד)
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יי', דְּרָגָא אַחְרָא דְרַחֲמִי.
 וְהָכֵא אֶתְקַשֵּׁר כּוֹלָא בְּחָדָא, דֵּינָא וְרַחֲמִי. הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יי'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (נ"א)
 אִי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה',
 הַיּוֹנָא אָמַר הָכֵי. אֶלָּא לֹא כְּתִיב, אֶלָּא וַיְדַבֵּר
 אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בְּקַדְמִיתָא, וְלִבְתַּר וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אֲנִי ה', דְּמִשְׁמַע דְּרָגָא בְּתַר דְּרָגָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִשָּׁה, אֶלְמָלֵא דְהָוָה מְאֲרִיהָ
 דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֶתְעַנְשׁ עַל מַה
 דְּאָמַר, אֲבַל בְּגֵינִי הָאִי, לֹא אֶתְעַנְשׁ. לְבַר נֶשׁ

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה',
 הֵיטֵי אֹמַר כַּד. אֶלָּא לֹא כְּתוּב, אֶלָּא
 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
 כַּד וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', שְׁמִשְׁמַע דְּרָגָה
 אַחַר דְּרָגָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִשָּׁה אֶלְמָלֵא שְׁהִיהָ
 בְּעַל הַבֵּית, אִישׁ הָאֱלֹהִים, הָיָה נְעַנְשׁ עַל
 מַה שְּׁאָמַר, אֲבַל מִשּׁוּם זֶה לֹא נְעַנְשׁ.

הַבֵּית, עוֹד אֹתָהּ כְּאִישׁ שְׁמַעוֹד אֶת
 בֵּיתוֹ וְאֹמַר כָּל מַה שְּׁרוּעָה לְלֹא פַחַד.
 אִף כַּד מִשָּׁה לְבֵיתוֹ אָמַר וְלֹא פַחַד.

דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – גְּזִירַת הַדִּין.
 (מִשּׁוּם כַּד) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' – דְּרָגָה
 אַחְרַת שֶׁל רַחֲמִים. וְכֵאֵן נִקְשֵׁר הַכָּל
 כְּאַחַד, דִּין וְרַחֲמִים. זֶהוּ שְׁפַתוֹב וַיֹּאמֶר
 אֵלָיו אֲנִי ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (רַבִּי יוֹסִי), אִם

דְּנִפְּל לִיָּה קְטָטָה בְּדַבְּתָהּ, וְאָמַר לָה מְלִין,
 שְׂרָאָת הִיא לְאֶתְרַעְמָא, בִּינּוֹן דְּשְׂאֲרִית מְלָה, הָוָה
 תַּמּוֹן מְלָפָא, נָטַל מְלָפָא מְלָה, וְהִיא שְׂתַקְתָּ וּפְסַקְתָּ
 לְמַלְלָא. אָמַר לִיָּה מְלָפָא, וְכִי לֹא יַדְעַתְּ דְּאֲנָא
 הוּא מְלָפָא, וּמִקְמָאִי מְלִילַת מְלִין אֵלִין, כְּבִיכּוּל
 אֹף הָכִי מִשָּׁה, וַיֵּשֶׁב מִשָּׁה אֶל יִי וַיֹּאמֶר אֲדָנִי
 לְמָה הִרְעוּתָהּ וְגו'. מִיָּד, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מִשָּׁה,
 שְׂאֲרִי לְאֶתְרַעְמָא, מִיָּד נָטַל מְלָפָא מְלָה וַיֹּאמֶר
 אֵלִיו אֲנִי יִי וְלֹא יַדְעַתְּ דְּאֲנָא הוּא מְלָפָא, וּמִקְמָאִי
 מְלִילַת מְלִין אֵלִין.

וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יַעֲחֵק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל
 שְׂדֵי. אָמַר שְׂנֵי שְׂמָא הָכָא מֵאֵלִין
 דְּלַעִילָא. אֵלָא לְמַלְפָּא, דְּהָוָה לִיָּה בְּרַתָּא, וְלֹא
 אֶתְנַסִּיבַת, וְהָוָה לִיָּה רְחִימָא. כִּד בְּעֵי מְלָפָא
 לְמַלְלָא בְּהָוָה רְחִימָא, מְשַׁדֵּר לְבְרַתִּיהָ לְמַלְלָא

לשון הקודש

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מִשָּׁה, הַתְּחִיל
 לְהִתְרַעַם. מִיָּד נָטַל הַמְּלָךְ הַדְּבֹר וַיֹּאמֶר
 אֵלִיו אֲנִי ה', וְלֹא יַדְעַתְּ שְׂאֲנִי הוּא הַמְּלָךְ
 וּלְפָנַי דְּבִרְתָּ דְּבָרִים אֵלֶּהָ?

וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יַעֲחֵק וְאֶל יַעֲקֹב
 בְּאֵל שְׂדֵי. לְמָה שׁוֹנֶה הַשֵּׁם כִּאֲנִי מֵאֵלֶּה
 שְׂלַמְעֵלָה? אֵלָא, לְמַלְךְ שְׂהִיָּתָה לּוֹ בַּת
 שְׂלַא נְשָׂאָה, וְהָיָה לּוֹ אָהוּב. כְּשִׂרְעָה

לְאָדָם שְׂנִפְּלָה לּוֹ קְטָטָה בְּאֶשְׁתּוֹ, וְאָמַר
 לָה דְּבָרִים. הִיא הַתְּחִילָה לְהִתְרַעַם. בִּינּוֹן
 שְׂהִתְחִילָה דְּבַר, הָיָה שֵׁם הַמְּלָךְ, נָטַל
 הַמְּלָךְ אֶת הַדְּבֹר, וְהִיא שְׂתַקְתָּ וּפְסַקְתָּ
 לְדַבֵּר. אָמַר לּוֹ הַמְּלָךְ: וְכִי לֹא יַדְעַתְּ
 שְׂאֲנִי הַמְּלָךְ וּלְפָנַי דְּבִרְתָּ דְּבָרִים אֵלֶּהָ?
 כְּבִיכּוּל אֹף כִּד מִשָּׁה, וַיֵּשֶׁב מִשָּׁה אֶל ה'
 וַיֹּאמֶר אֲדָנִי לְמָה הִרְעַתָּהּ וְגו'. מִיָּד –

עֲמִיה, וְהָזָה מִלְפָּא עַל יְדָא דְבְרַתִּיה, מִמְלִיל
 עֲמִיה. אָתָּא זְמַנָּא דְבְרַתִּיה לְאַתְנַסְבָּא, תְּהוּא יוֹמָא
 דְאַתְנַסְבִּית, אָמַר מִלְפָּא, קְרוּן לָהּ לְבְרַתָּא,
 קְרוּסְפוּנִיָּא מִטְרוּנִיתָא. וְאָמַר לָהּ, עַד תְּכָא,
 מִלִּילָנָא עַל יְדָךְ, לְמָאן דְמִלִּילָנָא מִפָּאן וּלְהִלָּאָה
 אָנָּא אִימָא לְבַעֲלִיךְ, וְהוּא יִימָא לְמָאן דְאַצְטְרִיךְ.
 לְיוֹמִין, אָמַר לָהּ בַּעֲלָהּ מִלִּין קָמִי מִלְפָּא, עַד
 דְהִיא שָׂרָאֵת לְמִלְלָא, נָטַל מִלְפָּא מִלָּהּ, אָמַר לִיהּ,
 וְלָאוּ אָנָּא מִלְפָּא, דְעַד יוֹמָא דָּא לָא מִלִּיל אִינְש
 עֲמִי, אֵלָּא עַל יְדָא דְבְרַתִּי, (עַד לָא אִנְסִיבִית) וְאָנָּא
 יְהוּבָנָא לָךְ בְּרַתִּי, וּמִלִּילָנָא עִמָּךְ בְּאַתְנַסְבִּיא, מַה
 דְלָא עֲבִידְנָא לְאַחֲרָא.

כִּךְ, וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַעֲחֵק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל
 שַׁדִּי, בַּד אִיהִי בְּבִיתִי וְלָא אֶתְנַסְבִּית, וְלָא
 מִלִּילוּ עֲמִי אֲנִפִּין בְּאַנְפִּין, בְּמַה דְעֲבִידְנָא לָךְ. וְאַתִּי,

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

לְפָנַי הַמְּלָךְ, וְעַד שֶׁהִיא הַתְּחִילָה לְדַבֵּר,
 נָטַל הַמְּלָךְ אֶת הַדָּבָר וְאָמַר לוֹ: וְכִי אִינִי
 הַמְּלָךְ? שְׂעַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא דִבֵּר אִישׁ
 עִמִּי אֵלָּא עַל יְדֵי בְּתוּרִי, וְעַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַחַח וְאִנִּי
 נִתְתִּי לָךְ אֶת בְּתוּרִי וְדְבַרְתִּי עִמָּךְ בְּגִלּוּי
 מַה שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי לְאַחֲרֵי.

כִּךְ, וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַעֲחֵק וְאֵל
 יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי, כְּשֶׁהִיא בְּבִיתִי טָרַם

הַמְּלָךְ לְדַבֵּר עִם אוֹתוֹ אֶהוּב, שׁוֹלַח אֶת
 בְּתוּרִי לְדַבֵּר עִמוֹ, וְהִיָּה הַמְּלָךְ עַל יַד בְּתוּ
 מְדַבֵּר עִמוֹ. בָּא זְמַן לְהַנְשֵׂא אוֹתוֹ
 יוֹם שְׁנִישְׂאָהּ אָמַר הַמְּלָךְ: קָרָא אֶת הַבֵּת
 מִלְפָּנַי גְּבוּרָה. וְאָמַר לָהּ: עַד כָּאן דְבַרְתִּי
 עַל יְדָךְ עִם מִי שְׂדַבְרַתִּי, מִפָּאן וְהִלָּאָה
 אִנִּי אוֹמֵר לְבַעֲלָךְ, וְהוּא יֹאמֵר לְמִי
 שְׂצָרִיךְ. לְמִים אָמַר לָהּ בַּעֲלָהּ דְבָרִים

בְּשִׁירֹתָא דְמַלּוּלְךָ, מַלְיִלַת לְבַרְתִּי קָמְאֵי מַלְיִן
אֵלִין, אֶלָּא בְּגֵינֵי כְּךָ, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יַצְחָק
וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדְי וְשָׁמַי יי' לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם,
לְמַלְלָא עִמָּהוֹן בְּדַרְנָא דָּא דְעַמְדָּא מַלְיִלְנָא.

רְבִי יוֹסִי (נ"א רְבִי יוֹסֵא) פָּתַח, (תהלים כ"ד) לְדָוִד מִזְמוֹר
לַיי' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי בָּהּ. הָאָרֶץ:
דָּא אֶרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי קַיִימָא
לְאַתְשִׁקִּיָּא מִנִּיהּ, וְלֹאֲתַבְרַכָּא מִנִּיהּ בְּקַדְמוּתָא,
וְלִבְתֵּר מִנָּה אֲתִשְׁקִיָּא עֲלָמָא כְּלָא. תִּבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי
בָּהּ: דָּא שְׂאֵר אֶרְעָאן, דְּשִׁתְּאָן מִנִּיהּ, מִנָּה לָן.
דְּכַתִּיב, (תהלים ט') וְהוּא יִשְׁפּוֹט תִּבֵּל בְּצַדִּיק.

כִּי הוּא עַל יָמִים יְסֻדָּהּ, אֵלִין (דף כ"ג ע"א) שְׁבַעָה
עֲמוּדִים, דְּאֶרְעָא סְמִיכָא עֲלֵיהּוּ. וְאֵינּוֹן שְׁבַעָה
יָמִים. וַיִּם כְּנִרַת שְׁלֵטָא עֲלֵיהּוּ. אָמַר רְבִי יְהוּדָה,

לשון הקודש

בה. הארץ - זו הארץ הקדושה של
ישראל שהיא עומדת להשקות ממנו
ולתתברך ממנו בראשונה, ואחר כך
ממנה נשקה כל העולם. תבל ויושבי בה
- אלו שאר הארצות ששותות ממנה.
מנין לנו? שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט
תבל בצדק.

כי הוא על ימים יסודה - אלו שבעה
עמודים שהארץ נסמכת עליהם, והם

שנשאה, ולא דברו עמי פנים בפנים כמו
שעשיתי לך, ואתה בראשית הברך
דברת לבתי לפני דברים אלו? אלא
משום כך וארא אל אברהם אל יצחק
ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי
להם, לדבר עם בדרנה זו שדברתי בה
עמד.

רבי יוסי (רבי יוסא) פתח, (תהלים כד) לדוד
מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי

לֹא תִימָא דְשִׁלְטָא עַל־יְהוּ, אֵלָּא דְאִתְמַלִּיָּא
 מִנֵּיהוּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה, מָאן אֵינוֹן נְהָרוֹת.
 אֵלָּא, כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (תהלים צ"ג) נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
 יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְכִיָּם, אֵינוֹן נְהָרוֹת, כְּמָה דְאִתְ אָמַר,
 (בראשית ב') וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וּבְגִין
 כֵּן, וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה.

תָּא חֲזִי, הָאֵי אֶרֶץ, אֶקְרִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב
 דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, אִמְאִי לֹא שְׁלִיט עַל דָּא
 כְּמִשָּׁה, דְּהָא כְּתִיב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק
 וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי וְלֹא יִתּוּר.

אֵלָּא, יַעֲקֹב הָאֵ אֹקִימָנָא, נָטַל בֵּיתָא דְלִתְתָּא,
 וְאִשְׁתְּבִיב מִנֵּיהּ בֵּיתָא דְלְעֵילָא. וְעַם בֵּיתָא
 דְלִתְתָּא, אִתְקִין בֵּיתָא דְלְעֵילָא, בְּתַרְיִסָּר שְׁבַטִין,
 בְּשַׁבְעִין עֲנָפִין, וְהָאֵ אֹקִימָוּהָ. מִשָּׁה, נָטַל בֵּיתָא

לשון הקודש

בַּא רְעוּה, אֶרֶץ זוֹ נְקִרְאָת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
 יַעֲקֹב שְׂהוּא יִשְׂרָאֵל לְמָה לֹא שׁוֹלֵט עַל
 זֶה כְּמוֹ מִשָּׁה, שְׁהָרִי כְּתוּב וְאָרָא אֵל
 אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי
 וְלֹא יִתּוּר?

אֵלָּא יַעֲקֹב, הָרִי בְּאֶרְנֹו, נָטַל הַבֵּית
 שְׁלַמְטָה, וְנִעְזֹב מִמֶּנּוּ הַבֵּית שְׁלַמְעֵלָה,
 וְעַם הַבֵּית שְׁלַמְטָה הִתְקִין אֶת הַבֵּית
 שְׁלַמְעֵלָה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטִים וּבְשַׁבְעִים

שְׁבַעָה יָמִים, וְיָם כְּנֶרֶת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵל תֹּאמַר שְׁשׁוֹלֵמַת
 עֲלֵיהֶם, אֵלָּא שְׁמַתְמַלְאֵת מְהֵם. וְעַל
 נְהָרוֹת יְכוּנְנָה, מִי אֵלוֹ הַנְּהָרוֹת? אֵלָּא
 כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (תהלים צג) נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
 יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְכִיָּם, אוֹתָם נְהָרוֹת כְּמוֹ
 שְׁנַאָמַר (בראשית ד) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וּמִשׁוּם כֵּן וְעַל נְהָרוֹת
 יְכוּנְנָה.

דְּלַעֲיִלָּא, וְשָׁבִיב בֵּיתָא דְלִתְתָּא. וְעַל דָּא, כְּתִיב
בְּיַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי. בְּאֵל שַׁדִּי מְלִיל עֲמִיּה קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִתִּיר. וְשָׁמִי יי' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם,
לְמַלְלָא עֲמַחוּן בְּדִרְגָּא דָּא דְאִיהוּ עֲלָאָה.

וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי
חֲזִינָא, תְּשַׁבְּחֵן דְּאַבְרָהָן יַעֲקֹב חָוָה, דְּהוּא
שְׁלִימוֹ דְכֻלָּא. בְּכֻלְהוּ כְּתִיב, אֵל אַבְרָהָם, אֵל יַצְחָק,
וַיְבִיֵה אֶתְּוֹסָף אֶת חַד, דְּכְתִיב, וְאֵל יַעֲקֹב. אֶתְּוֹסָף
בֵּיהּ ו', לְאַחְזָאָה דְאִיהוּ שְׁלִימָא יִתִּיר מְכֻלְהוּ. וְעַם
כָּל דָּא, לֹא זָכָה לְאַשְׁתַּמְשָׂא בֵּיהּ כְּמֹשֶׁה.

וְגַם הִקְיִמוּתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן, (שמות ו') בְּגִין דְּאַתְּגִזְרוּ. דְּכָל מָאן דְּאַתְּגִזְרוּ,
יְרִית אֶרְעָא, דְּהָא לָא יְרִית אֶרְעָא, אֵלָּא צַדִּיק, וְכָל
מָאן דְּאַתְּגִזְרוּ, אֶקְרִי צַדִּיק. דְּכְתִיב, (ישעיה ס') וְעַמּוֹדֵי

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. בְּכֻלָּם כְּתוּב אֵל
אַבְרָהָם, אֵל יַצְחָק, וְכוּ הַתּוֹסֵפָה אוֹת
אַחַת, שְׁכְּתוּב וְאֵל יַעֲקֹב. הַתּוֹסֵפָה בּוּ ו',
לְהַקְרִיאֹת שֶׁהוּא שְׁלֵם יוֹתֵר מְכֻלָּם, וְעַם
כָּל זֶה לֹא זָכָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ כְּמֹשֶׁה.

וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לָתֵת לָהֶם
אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, מִשּׁוּם שְׁנַמּוּלוּ. שְׁכָל מִי
שְׁנַמּוּל, יוֹרֵשׁ אֶת הָאֶרֶץ, שְׁהָרִי לֹא יוֹרֵשׁ

עַנְפִּים, וְהָרִי פְּרֻשָׁה. מֹשֶׁה נָטַל אֶת
הַבֵּית שְׁלֵמַעְלָה, וְעָוֵב אֶת הַבֵּית
שְׁלֵמַסָּה, וְלָכֵן כְּתוּב בְּיַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי.
בְּאֵל שַׁדִּי דְבַר עִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
יוֹתֵר. וְשָׁמִי ה' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר
עִמָּם בְּדִרְגָּה זוֹ שֶׁהִיא עֲלִיּוֹנָה.

וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב.
אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, בְּחִיר הָאֲבוֹת הָיָה יַעֲקֹב,

בְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, כָּל מָאן דְּאֵתְגַזֵּר,
וְנָטִיר הָאִי אֶת קַיִמָא, אֶקְרִי צְדִיק, תָּא חָזִי מִן
יוֹסֵף, דְּכָל יוֹמוֹי לָא אֶקְרִי צְדִיק, עַד דְּנָטִיר הֵהוּא
בְּרִית, אֶת קַיִמָא קַדִּישָׁא. כִּיּוֹן דְּנָטִיר לִיה, אֶקְרִי
צְדִיק, יוֹסֵף הַצְּדִיק.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יְתִיב יוֹמָא, חַד, וְרַבִּי אֶלְעָזָר
פְּרִיָה, (עַמִּיּוּת) וְרַבִּי אַבְבָּא עַמִּיּוּת. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, הָאִי קָרָא דְכֻתִּיב, וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל
יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו'. מַהוּ וְאֵרָא, וְאֶדְבַר מִיבְעֵי
לִיה. אָמַר לִיה, אֶלְעָזָר בְּרִי, רָזָא עַלְמָה אִיהוּ.

תָּא חָזִי, אִית גְּוֹנֵינ דְּמַתְחַזִּיין, וְאִית גְּוֹנֵינ דְּלֹא
מַתְחַזִּיין. וְאֵלִין וְאֵלִין, אֵינֵוּן רָזָא עַלְמָה
דְּמַהִימְנוּתָא, וּבְנֵי נָשָׂא לָא יַדְעִין לִיה, וְלֹא
מַסְתַּכְלִין בֵּיה וְאֵלִין דְּמַתְחַזִּיין, לָא זָכָה בְּהוּ בַר

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

אֶלְעָזָר בְּנוֹ (עַמִּוּ), וְרַבִּי אַבְבָּא עַמּוּ. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּסוּק זֶה שְׁפָתוֹב וְאֵרָא אֶל
אַבְרָהָם אֶל יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', מַהוּ
וְאֵרָא? וְאֶדְבַר הִיָּה צְרִיךְ (לְכַתּוּב)! אָמַר לוֹ,
אֶלְעָזָר בְּנֵי, זְהוּ סוּד עֲלִיוֹן.

בַּא רְאָה, יֵשׁ גְּוִנִים שְׁנַרְאִים וְיֵשׁ גְּוִנִים
שְׁלֵא נְרָאִים. וְאֵלוּ וְאֵלוּ הֵם סוּד עֲלִיוֹן שְׁל
הָאֲמוּנָה, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְלֹא
מַסְתַּכְלִים בּוֹ. וְאֵלָה שְׁנַרְאִים לֹא זָכָה

אֶרֶץ אֵלָא צְדִיק, וְכָל מִי שְׁנַמּוּל נִקְרָא
צְדִיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה ס) וְעַמּוּד בְּלָם צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. כָּל מִי שְׁנַמּוּל וְשׁוֹמֵר
אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת, נִקְרָא צְדִיק. בַּא רְאָה
מִיוֹסֵף, שְׁכָל יָמָיו לֹא נִקְרָא צְדִיק עַד
שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית, אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ.
כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, נִקְרָא צְדִיק, יוֹסֵף
הַצְּדִיק.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יוֹשֵׁב יוֹם אַחֵר, וְרַבִּי